

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo
Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt XXI. Ephreæmo iuueni, Diacono, itemque Ioanni Eremitæ, alijsque
iustè vtiliterque immissa carceris calamitas, ob aliam tamen caussam,
quàm quæ eos capiendi occasio fuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

CAPVT XXI.

*Ephræmo iuueni, Diacono, item Ioanni
Eremitæ, alijsq; iustè utiliterq; immissa
carceris calamitas, ob aliam tamen
causam, quàm quæ eos capien-
di occasio fuit.*

§. I.

Quis qualisq; fuerit, S. Ephræm?

Surius 1.
Februar.
Matth.
Rad. 1. p.
Virid. die
1. Febr.
Io. Nieff.
in Alpha-
betho
Christi,
Littera N.
S. Hieron.
lib. de
script.
Eccles.

Historiam quam narraturus sum,
ex parte Surius è Simeone Meta-
phraste, ad longum autem is qui
opera S. Ephræm edidit, eamq; ijs adiun-
xit; imò ipse S. Ephræm, itemq; indidem
Matthæus Raderus noster paulò Latiniùs
descripsit, retulitque & Io. Nieff. Est autem
historia de sancto Ephræm, quem Deus mi-
raculis, Ecclesia nomine *Sancti* illustravit,
& , teste S. Hieronymo, Diaconum Edesse-
num, Anno Christi 365. sub Valente Prin-
cipe mortuum, tanti fecit, vt eius opera,
quæ sanè plurima scripsit, in Ecclesijs, post
lectionem Scripturarum, publicè legi sole-
rent, quemadmodum suprà notauimus. Hic
Ephræm Syrus ortus Christianis parenti-
bus, ab infantia ad virtutem educatus fuit,
assue-

affuetusque malorum æqualium falsa con-
 tubernia vitare. Totum illius studium erat,
 meditatio diuinarum litterarum, quæ illi
 inter summas delicias habebatur; nec ei
 quidquam dulcius fuit, quàm sacra verba ru-
 minare. Mirus in eo laboris amor; sollicita-
 otij fuga; ieiunij, vigiliarum, humicuba-
 tionum acris cura: benignitas, lenitas, hu-
 militas, abiectio opum, paupertatis cultus,
 fides, spes, charitas vbique ardentissima.
 Lachrymæ illi perpetuò fluebant ex oculis,
 adeò, vt perennis fontis scaturigo citiùs de-
 fecisset. Vnà cum lachrymis emittebantur
 etiam gemitus, ostendentes intus ardentem
 ignem conpunctionis. Vt se ab hominibus
 mundanis *elongaret fugiens*, in solitudine ha- Psal. 54. 8.
 bitauit, mutatis tamen subinde alijs atque
 alijs locis, vt vbique virtutem seminaret.
 Impulsus est aliquando diuino spiritu, vt in
 patriam suam Edessam proficisceretur, tum
 ad sacras reliquias, tum ad loca sancta visi-
 tanda, tum vt in aliquem eruditum virum
 incideret, quemadmodum orauit Deum, à
 quo aliquid disceret, quod ad animæ suæ in-
 structionem pertineret. Ingressus ciuitatis
 portam totus in eo erat, vt, quid cum tali vi-
 ro sanctis moribus aptissimum colloqui vel-
 let,

let, cogitaret. Sic cogitabundo statim profuturi pudoris mulier occurrit, in quam Ephram, cum sic præter spem incidisset, constitit, defixis eam intuens oculis, & quasi emotæ mentis tristisque, quod non, ut precatus fuerat, sed contrarium potius evenisset. Fœmina, cum sic ab eo se vidisset curiosè obseruari, noluit superari curiositate, quare in eum vicissim oculos amatorie coniecit, petulantiam ipso vultu professa. Diu sic fixi steterè, atque se inuicem aspexerè, diuersis tamen de caussis. Nam illa corpus, Ephram animã cupiebat lucrari. Quare ut eam in ruborem daret, atq; ad verecundiã, quæ mulieres maximè decet deduceret: *Quid verò, inquit, non erubescis, mulier, tam fixis oculis me intuens? Quid expectes? linguam, tamquam sicam, mulier habet in promptu. Extemplò igitur ait: Conuenit mihi te sic aspicere, ex te enim sumpta sum, & tuo latere. Te verò, non nos, sed terram potius oportet aspicere, ex qua ipse sumptus es.* Hæc cum Ephram, præter omnem expectationem, audisset, mulieri confessus est, magnas se habere gratias, propter eam, quam ab ipsa acceperat, sermonis vtilitatem. Deoque etiam gratias egit, qui per ea, quæ præter
spem

spem accidunt, sæpe potest facere, quæ ipsam spem superant.

§. II.

Ephræm iuuenis quàm mirabili providentia Dei in carcerem sit coniectus?

Videtur Dei erga Ephræm curam? videtur, qualis Ephræm ipse fuerit? Audite nunc quæ Deus huic viro permiserit contingere; immò quæ immiserit adhuc iuueni; & audite ipsum apud suprâ citatos scriptores, his ferè verbis ea enarrantem. A parentibus in suburbium missus aliquando, in medio nemore, à nocte oppressus sum. Opiliones, qui gregem in silua pascebant, occursantes quærunt, quò sub imminentem iam noctem tendam? Missu parentum, inquam, ad suburbium illud propero. Diuertere, inquit, ad nos; occiduum iam solem vides, prima luce reliquum viæ decurres. Victus humanitate, pastorum mapalibus successi. Sed, intempesta nocte, ouilib. insidiatæ feræ gregem inuasere, tota silua distulere. Postera die magistri pecoris caulas inanes conspicati, me furibus ducem rati, nequidquam Diuûm hominumq; fidem implorantem prætori vinctum sistunt, qui custodiæ mandatum, duobus reis adiunxit, quorum

Hoc in vita illius non exprimitur; sed in operibus ipsius Ephræm ab ipso met naratur to. 2. p. 162. tom. 3. p. 599.

quorum vterq; exors criminis, cuius affinis putabatur; occulta tamen vindicta Numinis vtrumq; prosequente, in suspicionem alter cædis, alter adulterij inciderat. Iam quadragesimum diem in carcere trahebam, cum se dormienti species ephebi vultu formidabilis offert, qui me tamen placidè affatus: Ephræm, inquit, quis te casus tulit in vincula? Domine, inquam, aspectu tuo percussus totis artibus contremisco, fatiscoque. Pone metum, inquit, & causam vinculorum expone. Domine, inquam, missu parentum in suburbium festinabam, sed tenebris occupatum custodes pecoris in tugurium inuitarunt; interim de nocte gregem lupi inuadunt, ac tota silua dispergunt. Hinc ego, postera luce, à pastoribus arbitrantibus, ductu meo prædones ad ouilia penetrasse, ad prætoria vincus, quamuis insons meramque calumniam passus, raptus sum. Heu quali me portento inuoluit fortuna? an potiùs Deus, sine cuius nutu nihil accidit?

Quid hîc vlteriùs Ephræm vel dicere poterit, vel cogitare, facilè quis de seipso conijciet. Nam iam parentum, ex amissione filij tam chari, dolor illi ob oculos versabatur;

batur; iam carceris pædor, & diuturnitas;
 iam innocentia conscientia certò scientis,
 se hîc ream non esse; iam torturæ metus;
 iam malitia aut suspicio tam perniciofa pa-
 storum; iam iudicis seueritas; iam ipfius
 Dei omnia videntis, & prohibere tantam
 iniuriam potentis, duriffima permissio. Mul-
 ti vsque ad impatientiam, & blasphemias
 prorupiffent, dixiffentque, *Qui non deliquit,* Plaut in
decer Audacem esse confidenter pro se, & proter- Amphitr;
uè loqui. Non fecit tamen hæc Ephræm. Sed
 se suaque omnia Deo permisit, & ad preces
 confugit; mansuetaque oratione ephebo
 querelam obtulit, se esse innocentem. Hîc
 mihi iam adeste, quicumque vos sine pecca-
 to esse putatis, & innocentiam semper
 obtenditis, Deumq; de iniustitia, & pecca-
 to arguere vultis, quoties vobis aliquid est
 patiendum; quoties contumelia, iniuriaque
 irrogatur; quoties filius moritur; aut villa
 incenditur. Nimirum *nulli mortalium ini-* Sallust. in
ria sua parua videntur: multi eas grauius equo Catilin.
habuere.

§. III.

*Duo alterius criminis rei, ob crimen, quod non
 fecerant in carcerem coniecti sunt.*

Angelus (aliud enim non fuit Ephebus
 F f ille)

ille) audita adolescentis Ephram querela, renidenti vultu: Noui, inquit, ego te extra crimen hoc positum, impactamque tibi putram putam calumniam; sed nondum satis versatus es in diuinis iudicijs agnoscendis.

Senec.
lib. 1. de
ira,

Nemo inuenitur, qui se possit absoluerē, & innocentem quisq̄ se dicit, respiciens testem, non conscientiam. Disce ergo iustum esse tribunal Numinis, nihilque, sine graui causa, malorum hominibus immitti. Talibus semper hominem vel erudit, vel polit, vel plectit. In plurimis id euenit.

Nec enim fortuna querenda

*Sola tua est: similes aliorum respice casus,
Mitius ista feres.*

Exemplo sint gemini illi iuxta tecum vinculis constricti, ambo eius, cuius insimulantur, noxæ immunes, sed percunctatus intelliges, cur illos in custodiam æquitas diuina dari permiserit. Hæc fatus adolescens, ex oculis abiisse visus est. Expergefactus ego simul ac diluculauit, compello vtrumque. Qui vos, inquam, fratres in hanc caueam casus compegit? Cædis, inquit alter, accusor, & cædem nullam vmquam feci. Ego, alter inquit, alterius violasse torum dicor, cum feminam alienam numquam attrecta-

rim,

rim. Enimvero quid aliàs à vobis olim peccatum est? aut cuius causa in has ærumnas permissu Numinis deuoluti estis? Ante non multos dies (inquit ille falsæ cædis reus) cum extra mœnia flumini pontem impostum transirem, secuti me alij duo in ipso ponte altercari cœperunt, gliscenteque sensim rixâ ad manus venêre, vbi valentior alterum de ponte in subterfluentem vndam præcipitavit, & se subduxit: Ego propter alueum inambulans illi cum fluctibus luctanti, opemque meam vltimis votis & lacrymis suppliciter imploranti manum facilem non porrexì, passus infelicem diu multumque frustra contra torrentem niti, & me præsentem spectanteque, vorticibus fluminis abripi & hauriri. Hinc, opinor, ira cælestis me iustè persecuta in hos calumniæ casses & vincula coniecit. Dein alter falsa adulterij suspicione circumuentus: Et ego, inquit, meum vobis facinus exponam: Biennium est cum gemini fratres defunctis parentibus amplissimam hæreditatem adierunt, à quibus, nondum diuisa sorte, soror orba & vidua suam partem exigebat, quam inficiaturi sororem instituerunt calumnijs opprimere. Fornices innocenti vagamque

libidinem obijciunt; negare illa, & iureiurando affirmare, se puram & omnis culpa expertem; instare illi, se testibus convicturos, nocentemq; patrimonio exturbaturos. Benè sibi conscia soror condicionem admittit. Conueniunt me fratres, paciscuntur, quinquaginta aureos in calumniam, spoliando, præsentibusque fratribus & sorore, alijsque testibus, iureiurando confirmosortum esse, eiusque rei me conscium iuro deieroque. Ita mulier paterna hæreditate & patrimonio spoliata est; & simul innocens per nos infamiâ notata. Hoc meum facinus; adulterium, de quo postulor, nunquam cogitavi. Et te, inquiunt, quæ causâ nobis socium vinculorum adduxit? Narraui de ouium grege à feris direpto, meque eo nomine inculpatum esse.

§. IV.

Ephraemi pueri angustia, & idem aliorum trium iustus carcer, quamvis aliam ob causam quam qua obijciebatur illis.

Postridie prætor fontes ad Tribunal filii iubet, & quæstionibus subijci. Primus de cade & vi appellatus constanter negat factum. Torqueri iussus eadem constantia perseverat in tormentis. Soluti primo, secundus

cundus pro adultero habitus ducitur, pari-
que ratione tortus adulterium inficiatur.
Ego interim metu propè exanimatus trepi-
dabam & pauebam, magnamq; vim lachry-
marum fundebam, vt qui perinde me,
ac cæteros ad supplicium quæstionum ad-
ductum scirem. Quin & lictorum turba me
lamentantem petulanter irridere, & dictis
incessere. Serò ploras, improbe puer, tum
plorandum erat, cum scelus admisisti, iam
nunc in medium & tu proditurus es. Quæ
vox adeò vulnerauit animum meum, vt
tantum non defectus ante mortem more-
rer. Tandem pronuntiatâ in duos senten-
tiâ, videri Innocentes, absoluti sunt ac di-
missi. Ego imperio prætoris reductus in cu-
stodiam. Alteros 40. dies ibidem exegi, cum
tres alij in eundem meum carcerem com-
pinguntur, reuersusque ad me ille adole-
scens, qui mihi per quietem visus erat, &
Ephræm, inquit, percontatus es ex duobus
illis, quid peccauerint? Ego verò, inquam:
& prolixè exposui omnia, quæ ab ijs didi-
ceram. Intelligis ergo Iudicia Dei iusta?
En duo hi gemini illi fratres sunt, qui soror-
em falsa stupri criminatione oppressam
bonis paternis exuerunt. Tertius est ille,

qui de ponte hominem in flumen deiecit, cuius vi ac impetu abreptus interiit. Ego mox ut illuxit, adortus singulos, de singulis quæsiui, qua culpa fuerint comprehensæ, & in neruum dati? Cùm alij cædem falsam, alius adulterium nequidquam causaretur, & omnes se innoxios dictarent, Regredimini, inquam, in memoriam æui antè acti, & annales vitæ vestræ recognoscite; fortè iam olim aliquid peccâstis, nec dum expiâstis. Hic illi falsi calumniam sorori factam, & ademptam hæreditatem, Tertius de pontanum illum à se in aquas præcipitatum dixit. Extorta à singulis confessione, aperui, quæ cognoueram de alijs, qua illi narratione attoniti formidare cœperunt vindictam diuinam.

§. V.

Ephrem inter angustias votum edit religionis.

Insequenti die Quæstor omnes ad publicum Tribunal adduci præcipit; vbi, spectante toto populo, rotarum gyris adstricti diuque excarnificati facinora sua omnia ediderunt; cædes, adulteria, calumnias; lataque sententia, me præsentem, in furcam acti animas exhalârunt. Quid mihi tunc animi

animi, quis sensus ac trepidatio fuit? Lictores enim, age puer, inquit, non ita questionem, vt nuper, euades; quibus ego externatus mortuo propior, quàm viuo videbar. Dein prætor, puerum, inquit, veste spoliare, spoliatum loris à manibus pedibusque distendite, neruisque bubulis mactate. Hic ego calum mille votis oneraui, Deumque infinis precibus placare conatus, religionem professurum sponendi, si me præsentis supplicio eximeret, & vinculis expedito salutem expediret. Audire mox Dei clementia visa lacrymabiles gemitus meos. Ex Concilio Iudicum primus monet prætor, vt, si videretur, in aliud tempus cognitionem reijceret meæ causæ. Prandij horam esse, reducor ergo oneratus ferro in vincula, aliosque dies quinque supra viginti in custodia solus exigo. Cùm ecce tibi rursus ille iuuenis (haud dubiè tutelaris Genius) mihi iam tertium adstat & compellans: satisne credis iam, inquit, Iusto Dei Iudicio mundum administrari? Nec quidquam contra æquitatem ab eo fieri? plus satis, inquam, intellexi *Mirabilia opera Domini, & inuestigabiles vias eius*. Nec enim tantum intellexerat, quàm iusto Dei iudicio in carceris sui

socios fuerit animaduersum; sed prima statim vice, qua Angelus ei apparuit, digitum intendit ad causam tantæ calamitatis, miserum scilicet pecus, quod crebra lapidatione confecerat; quam causam ipse etiam ceteris captiuis ingenuè detexit.

§. VI.

Ephraem diuinâ providentiâ è carcere liberatur, in quem iustissimè coniectus erat.

Nam mense vno antè, quàm in carcerem daretur, quid fecerit ipse sic narrat. Cùm puer, inquit, sanè malè moratus, iussu parentum suburbium peterem, repertam in saltu buculam fœtu grauidam cœpi crebra lapidum insectatione eò vsque persequi, donec onere ventris & cursu fatigata concideret. Mortua feris per noctem in prædam cessit. Ego cœptum profecutus iter obuiam habui iuuenæ dominum, vltimæ sortis & fortunæ hominem, sollicitè pecudem amissam vestigantem, meque peramanter salutantem; rogantemque an aberrantis alicubi bouis vestigia in silua deprehendissem? Ego, vt me extra suspicionem facti ponerem, nullo dignatum responso, insuper etiam contumelijs oneratum dimisi. Altero post mense eandem viam remetiri iussus in nemore

more à nocte interceptus, & his malis exceptus sum, Deo delictum vindicante. Postquam ergo & agnouit malum suum meritum, & socijs vinculorum id aperuit, tandem tertia vice apparenti Angelo, laudata diuina æquitate, supplex factus, obsecro Domine, dixit, qui me tam clementi affatu in vltimis his periculis & æumnis meis dignatus es, assere me ex vinculis in pristinam libertatem, ego tibi vicissim totum vitæ meæ æuum deuoueo despondeoque: monachum profitebor, & in omni vita sincera, fid Deo seruiam. Subridens ille: semel dumtaxat adhuc ad Tribunal sisseris, & missionem accipies. Ah! Domine, inquam, minas & plagas Iudicis pertimesco, & reformido. rursus ille placidè: tam grauitè te peccasse non oportebat; nunc quoniam, ob improbitatem tuam, tu ipse te his calamitatibus implicasti, quid agam? Enimuerò non multa patieris, succedet huic nouus prætor, qui te missum faciet; & cum dicto recessit. Anxius ego propter euentus incerti expectationem. Post quartum diem nouus Prætor magistratum inuit, parentibus meis familiariter notus; qui octauo, quàm inerat præturâ, die quærit ex præfecto Carceris,

ceris, quos teneret in vinculis. Neminem, inquit, præfectus, præter puerum. Productum in quæstionem agnoscit, & nihilo se-
 ciùs ex legum præscripto causam cognovit,
 & absolutum dimittit. Ego præter exspe-
 ctationem absolutus rectà in montem pro-
 fectus ad venerandi senis pedes procubui,
 statuq; vitæ & discriminis explicato in ver-
 ba religionis & monachi iuravi. Hæc ferè
 pleraq; Raderus, post suprà nominatos. Quæ
 clarè commonstrant, homines sæpe se ipsos
 fallere, dum putant, se innocentes. Ecli-
 enim in ea re non deliquerint, ob quam car-
 ceri addicuntur, aut aliopacto accusantur,
 damnantur, puniuntur; tamen Deus scit,
 videtq; eos aliunde pœnam commeruisse,
 qua proinde illos finit plecti. Itaque si cui
 malè aliquid succedit, si mittitur in lapici-
 dinas, si venit ad Charontis ianuam, si sit
 vel hosti miserandus, si malis mala succe-
 dunt; non dicat, se innocentem pati. Esto
 non fecerit, quod fecisse dicitur; tamen ali-
 quid patrauit, ob quod nefastum diem est
 meritus. In titulo homines errant, non er-
 rat Deus in supplicio. Immò sæpe, vbi cul-
 pam vel nullam, vel non nisi exiguam agno-
 scit quispiam, ibi diuina statena scelus repe-
 rit.

rit. Ephræm ludens vaccam occidit, & ecce quàm diuturno carcere, quantoque tormentorum, ac ipsius mortis discrimine ludum illum luit? Ludunt & alij quotidie; sed ita ludunt, vt ij, qui excubias agunt in Nau-pacto: rident, dum peccant; vt, dum non peccant, fleant. Sinit enim Deus iustissimè iniurias iniurijs compensari.

§. VII.

Ob eleemosynam pauperibus negatam, tamquam latro damnatur, vir aliqui Sanctus.

Simile quiddam accidit magno illi alioquin eremitæ Ioanni, qui ob minùs grauem causam, iustam tamen, vt Simeon. Sim. Me-
Salus indicauit, iam duci iussus erat. Hi- taphrasta
istoria apud Simeonem Metaphrastem his 1. Iulij.
verbis narratur: *Malefici quidam fecere eodem, acceptumque corpus per fenestram proie-cere in domum prius dicti viri, maximè p̄y, & Dei amantißmi. Cùm itaque non paruus exor-tus esset tumultus, res delata est ad Magistratum. Is verò tulit sententiam, vt in furca sus-penderetur dominus Ioannes. Cùm ergo abiiret ad mortem, nihil apud se dicebat aliud, nisi: DEVS Sali ad sis mihi in hac hora. Cùm Deus autem vellet eum seruare ex tali sycophantia, venit quidam, & dicit Abbati Simeoni: O mi-ser,*

ser, ille tuus amicus dominus Ioannes ducitur ad
 furcam. Certè si moriatur, tu fame morieris:
 Nam nemo tui curam gerit ut ille. Dicit verd
 ei quoq̄, quemadmodum sit contextum crimen
 cadis. Cùm se itaq̄, tamquam stultum gessisset
 Abbas Simeon, dimisit eum, qui hoc illi dixerat,
 & secessit in locum occultum, ubi semper ora-
 bat: quem nemo sciebat, nisi amicus eius, pius,
 & Dei amans Ioannes. Flexisq̄ genibus Deum
 rogavit, ut ipse liberaretur à tali periculo. Cumq̄
 ij, qui eum eduxerant ad suspendium, pervenis-
 sent ad locum, ubi erant posituri eis furcam,
 ecce occurrunt equites & dicunt, ut is solvatur:
 quoniam inveni erant, qui eadem re verà fece-
 rant. Absolutus itaq̄, rectà currebat ad lo-
 cum, ubi sciebat Abbatem Simeonem semper ora-
 re. Cumq̄ eum vidisset procul manus ad calum
 extendentem, extimuit. Iurabat enim, se vidisse
 globos igneos, ab ipso in calum ascendentes, &
 circa eum in orbem tamquam clibanum arden-
 tem, adeò ut non appropinquârit, donec per-
 fecisset orationem. Cùm is autem conuersus eum
 vidisset, ei dixit: Quid est, Diacone Ioannes?
 præter dimensum bibisti? sed vade, ora. Hac
 autem tibi accidit tentatio, quoniam venerunt
 ad te duo pauperes: Cumq̄ tibi suppeteret, quod
 eis dares, eos es auersatus. Non enim tua sunt,
 quæ

qua das, ô frater. An non credis ei, qui dixit, illum qui elargitur, esse centuplum accepturum in hac vita, & in futura possessurum esse vitam aeternam? Atq; si credis quidem, da. Si autem non das, manifestum est, te Domino non credere. Ecce verba Sali, id est, fatui, vel Sapientis potiùs Sancti. Accidunt multa mortalibus mala, capiuntur, in vincula compinguntur. Non putent se innocentes. Si in re alia nulla deliquerunt, satis est, fuisse immisericordes. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Prou. 21. 13.

Nec sanè Ioannes diaconus, sed Salus pro eo orans auditus est. Tantum porrò crimen in homine alioqui Sancto, Ioanne diacono, iudicatum est, non dedisse egeno, cùm posset, vt furcà illi fuisset expiandum. Quàm multi non dant, cùm possent? parui id faciunt? Audiant Ambrosium: *Hoc est occidere hominem, vitæ suæ ei subsidia denegare.* S. Ambr. in Psalms. 118. *Cave, ne inter loculos tuos includas salutem inopum: tamquam in tumulis sepelias vitam pauperum.*

§. VIII.

Iustissima Numinis prouidentia, ob occultas causas, hominibus similes Ephraemo casus immitti.

Vidi-

Vidistis iusta iudicia DEI, quibus Ephraim sibi, virum tam sanctum præparavit, & Ioannem exercuit? Vestri imaginem vidistis: quippe & vos Deus vult ad gloriam comparare. Audiant & ruminent has historias animalia munda; immò & immunda, vt munda fiant. Audiant & expendant diuinam in ira clementiam, quicumque, dum vestem, pecuniam, equum, aut aliud perdidit, dum grando fruges percussit; dum alter innocentes calumnia affecit, infamia fœdauit, etiam apud iudices, falsa accusatione damnum intulit, vincula procurauit; qui vicinos habent conuicijs assiduis laceffentes, asperum dominum, crudelem maritum, rixosam coniugem; qui etiam ab hoste capti rigidè barbareque tractantur; qui aduersa hæc impatienter ferunt, angore canescunt, sibi capillos euellunt, vnguibus genas lacerant, fient, eiulant, solatium nullum admittunt; queruntur vbique, irascuntur, excandescunt, blasphemijs Deum aggrediuntur & maledictis, in omnes eius creaturas execrationem spargunt; immò desperant, ac Deum sui oblitum arbitrantur. Audiant, inquam, has historias, & discant, in rebus aduersis, non iacturam
 fortuna

fortunarum, honorum, nominis, valetudinis, libertatis, non calumniantes, non ipsam calumniam, aut iniuriam, sed altiora Dei consilia considerare. Non culter, sed animus chirurgi est aspiciendus. Sæpe in brachio aperitur vena, vt febrilis ardor abeat è capite. Pisces sunt in mari, teste D. Ambrosio alijsque, qui Aquilonibus vndas sursum ac deorsum vertentibus, procellosissimis in tempestatibus, ne in exitium abripiantur, rupi adnatant ei que coniunctissimè adherent, donec desæviant vndæ, & ad pristinam redeant tranquillitatem. Inter mortales quoque sæpe vrsaniunt venti, & horridæ tempestates excitantur. Alij linguis, alij dexteris; alij verbo, alij ferro vulnerantur; quid tunc faciendum? ad diuinam providentiam iustitiamque recurrendum est; neque ab ea latum unguem recedendum, donec tempestas serenetur. Ita fecit David, qui maximis malis agitatus dixit: *Mihi adherere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.* Assonat D. Augustinus inquitens, *Cum inhaesero tibi ex omni me, nusquam erit mihi dolor, & labor, & vana erit vita mea plena te.* Non dolebo, tamquam de iniuria, sed tamquam de medicina gaudebo; memor illius:

Psal. 72.

28.

S. August.

lib. 10.

Confess.

c. 20.

lius: *Mala, qua nos premunt, ad Deum ire compellunt, sicut Ephræmium compulerunt.*

S. Hieronymus. super Ezech.

Providentia Dei omnia gubernantur, ait D. Hieronymus, & quæ putatur pœna, medicina est.

Amara sæpe medicina est, nec tamen repudiatur, tantus est amor sanitatis. Non aspicit ægrotus manum serui porrigentis potionem, sed artem Medici illam præscribentis. Quare & nos, cum sanamur, dica-

Ioan. 18. 11.

mus; Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum? Esto porrigant illum

Iudæi, Pater tamen dedit, à Patre nihil est Filio formidandum. Itaque nulla salubrior in aduersis cogitatio est, quàm Dei filijs suis omnia salubriter providentis. Non aspiciendi inimici, sed Deus amicus permittens inimicos, ut in nos insurgant; qui eis solùm dat potestatem nocendi, non voluntatem; voluntate autem mala eorum utitur, sicut medicus viperæ veneno. Sola est

Boët. 1. 4. de Consol. Phil. prof. 6.

divina vis, ait Boëtius, cui mala quoque bona sunt, cum eis competenter utendo, alicuius boni elicit effectum. Cum ergo malus nocet, sua voluntate nocet, non sua potestate: voluntas mala est ab illo, potestas, non est ab illo, sed à Deo; qui illi, bono fine, dat potestatem exercendi malam voluntatem. See-

MIANS

niant modo inimici, ait S. Augustinus, humi-
 lient, faciant non quidquid volunt, sed sicut de-
 super permittuntur, non quòd Deus det illis vo-
 luntatem, nocendi, sed potestatem. Vnusquisque
 enim malus apud se habet voluntatem nocendi;
 ut autem possit nocere, non habet in potestate.
 Ut velit, iam reus est: ut possit, occulta dispen-
 satione prouidentie Dei, in alium permittitur
 ad pœnam, in alium permittitur ad probationem;
 in alium permittitur ad coronam. Ad pœnam,
 quo modo permisi sunt alienigena capere populum
 Israel, quia peccauerunt in Deum. Ad proba-
 tionem permissus est diabolus in Iob: probatus est
 autem Iob, confusus est diabolus. Ad coronam
 verò permisi sunt persecutores in Martyres.
 Sæpe etiam ad pœnam, non illius culpæ,
 quæ ab aduersario impingitur; sed illius, quæ
 à patiente ignoratur.

S. Augu-
 stin. in
 Plal. 29.

§. IX.

Per impatientiam mala non tolli, sed multi-
 plicari.

Hæc talia si considerassent, ob aduersa
 & persecutiones, vel laqueo, vel gladio, vel
 simili desperatione perdit, malis benè vsi
 ad frugem rediissent. Redijt Ephræm, agno-
 uit enim Deum in castigatione amantem,
 non ex odio castigantem. *Crudelis est me-*

S. Augu-
 stin. in
 dicus, Plal. 33.

Gg

dicus, Plal. 33.

dicus, ait Hipponis Aristes, qui exaudit hominem, & parcat vulneri, & putredini. Matres, quo modo fricant in balneis ad salutem filios? nonne parvuli clamant inter manus earum? Ille ergo crudeles sunt, ut non parcant, non exaudiant lachrymas? Nonne sunt plene pietate? & tamen clamant pueri, & non eis parcat. Sic & Deus noster plenus est charitate; sed ideò videtur non exaudire, ut sanet, & parcat, in sempiternum. Quàm utilis hæc vsura, expendere denarium, ne expendamus talentum? Amat Deus, quos sic castigat. Qui autem castigantem odit, neque Deum amat, neque seipsum; immò malum geminat, cum impatientia nouum mereatur. Pulchra in hanc rem fabula narratur. Solebant quodam in oppido à certis coetibus excludi omnes quacumque corporis parte vitiati, erantq̄ constituti, qui de illorum (si qui fortè obrepisse comperirentur) singulis vitijs, multæ nomine, singulos nummos exigerent. Hi aliquando in claudum inciderunt, exegerunt igitur ab eo multam, quam, leuem licet, noluit dare; cum ergo renitentem inuaderent atque iniectis manibus comprehenderent, animaduenterunt, etiam esse scabiosum. Duos ergo iam ab eo postulabant nummos.

Etiam

Etiam tunc illo refragante, apparuit quoq;
lippitudo oculorum: Tum isti, iam tres da-
bis nummos, inquirunt. Egone? ait ille,
pugnabo potius. In luctâ illâ detecta est
hernia quoque. Tum exegere tandem num-
mos ab eo quatuor, qui si vnum dedisset,
liber ire potuisset. Sic plurimi leuibus ma-
lis impatienter toleratis, grauiora, & con-
duplicata sibi accersunt; quemadmodum
fertur Laomedonti quondam accidisse, qui
equis traditis, quos Herculi promiserat, se,
& suos conseruare potuisset, quibus dene-
gatis, non illos postea solùm, sed etiam vr-
be vi capta regnum amisit. Pari pacto, qui
castigari à Deo nolunt, ob sua delicta, ni-
hilominus castigantur, & regnum insuper
calorum amittunt.

§. X.

Omnes calamitosos se reos agnoscere debere.

At culpam non agnoscis? Nec Ephræm
agnouerat; beneficium fuit, plecti, vt agno-
sceret. Multi periculossimè ægrotant, qui
se sanissimos arbitrantur. Primus sanandi
gradus est, morbum patefacere. Deus dice-
re potuit: *Quis me arguet de peccato?* Nos Ioan. 8.
id dicere non possumus. *Quis enim,* ait S. 46.
Augustinus, *non ægrotat in hac vita? quis non* S. Augu-
stin. in
longum Psal. 102.

Gg 2

longum Psal. 102.

longum languorem trahit? nasci in hoc corpore mortali, incipere agrotare est. Insanus est, qui hîc se sanum iudicat. Si dixerimus quoniam non peccauimus; mendacem facimus eum, & verbum eius non est in nobis. Quis me arguet de peccato? ais. Angelus tuus, diabolus tentator tuus, conscientia tua te arguet de peccato: ipsa Dei poena te arguet; quae plerumq; homini scelerum memoriam reficit. Ita fratres Ioseph, post triduanum carcerem, proditores habiti, quamuis nullius sibi proditiōis conscij, locuti sunt ad inuicem: Meritò hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. E quibus vnus Ruben, ait: Numquid non dixi vobis: Nolite peccare in puerum: & non audistis me! en sanguis eius exquiritur. Diu antè factum crimen sciuerant nondum esse deletum è memoria: cuius omne malum vindictam interpretabantur. Ita & Ionas coorta saua tempestate: Tollite, me, ait, & mittite in mare, & cessabit mare à vobis: scio enim ego, quoniam propter me tempestas hæc grandis venit super vos. Vtinam & nos hunc spiritum haberemus! quàm æquis animis aduersa omnia

1. Ioan. 1.
10.

Genes. 42.
21.

Ion. 1. 12.

nia exciperentur? Dicuntur de te, quæ
 numquam cogitasti? discute sinum & vide,
 an non & tu de alijs dixeris aliquando, quæ
 non cogitarunt. Suspiciantur te homines
 iniustum, furem, impurum? examina con-
 scientiam, an non & tu talia de alijs fueris
 suspicatus? Fraude circumuentus es? in pe-
 ctore tuo circumspice, an non & alij à te
 fuerint circumuenti. Torum tuum alius pol-
 luit? sed tu quoq; antè torum alterius pol-
 luisti. Deijcit te de dignitate, de loco, de
 officio alius? alios prior ipse deiecisti, aut
 longè designasti grauiora. Sed in hoc aut
 illo facinorum genere iniuriam pateris? in-
 iuriam iniurijs scito fuisse compensandam:
 si nocens esses, de quo accusaris, non anti-
 quum tuum crimen, sed illud ipsum lueres,
 de quo accusaris. Noli ergo Deū arguere de
 peccato, aut de iniquitate, sed te ipsum, si
 exagitaris; culpam agnosce, si pœnam sen-
 tis. Quòd si culpa est tibi occulta, scito ni-
 hilominus à Deo iustissimo neminem frustra
 puniri. Audi ipsum Apostolum: *Nihil mihi* 1. Cor. 4
consciens sum, inquit: sed non in hoc iustificatus
sum, qui autem iudicat me Dominus est. Plus
 vider, quàm tu, ô homo, plus illi crede,
 quàm tibi: & quoties iratum animaduertis,

S. Augu-
stin. lib,
soliloq.
cap. 6.

sancti illius verbis illum placat: *Domine lux mea, inimici mei de me fecerunt quacumq³ voluerunt; percusserunt, nudauerunt, polluerunt, corruerunt, vulnerauerunt, & occiderunt me, quia recessi à te: itemque: Domine quoniam tu es, qui fecisti me, noli exterminare me, tantum cade ut proficiam, non ut deficiam, tantum tunde ut producar, non ut comminuar.* Hoc discrimen est inter testam & aurum; testam cum tunditur, frangitur; aurum etiam tustum extenditur. Sic homines pravi poenis fiunt peiores & pereunt; probati, cum castigantur, emendantur. Et multi malis docti, cum Ephraim mundo nuntium remiserunt; ne rursus peccantibus aliquid deterius contingeret; vel saltem icti sapuerunt.

§. XI.

Alius, qui dubitauit, An Deus esset, carcere emendatus.

Qualem egovirum cognoui, in quo eruditio cum ingenio certabat, qui cum ad perpetuum carcerem damnatus, in se se descendisset, Dei coepit agnoscere iudicia, ac me audiente ingenuè dixit, se in libertate constitutum cogitasse; enimvero, an Deus esset, saepe dubitasse. Carcer ergo, in quem alia de causa coniectus, de qua coniectus non est,

est, illi dubium exemit, & mentem reddidit. Nam vel ex hac poena agnouit, esse Deum scelera punientem, neque vidit iam se diuino dumtaxat, sed etiam humano auxilio indigere. Custodia igitur illi schola fuit humilitatis, quam nisi didicisset, ligatis manibus & pedibus in carcerem æternum mittendus erat, quod ex quorundam sententia (licet nonnulli salutem eius in dubio relinquunt) Asæ regi plagis inemendato euenit. De quo legimus : *Egrotauit Asa 2. Paral. anno trigesimo nono regni sui, dolore pedum ue-* 16. 120
hementissimo, & nec in infirmitate sua quasuit Dominum, sed magis in medicorum arte confusus est. Dormiuitq; cum patribus suis. Nequaquam autem credibile est, eum cum patribus ad limbū abiisse. Debebat namq; *Dominum querere in infirmitate sua*: idcirco enim immittit Dominus hominibus infirmitates, ut cum sua culpâ infirmentur, diuinæ opis imploratione fiant fortiores.

